GAZETA LWOWSKA.

W Piątek — Nro. 45. — 21. Kwietnia 1826.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Ze Lwowa. —

C. K. Rząd kraiowy ogłosił następuiące

U w i a d o m i e n i e.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z dnia 27. Stycznia r. b. zezwolić, aby Lyceum w Insbrucku na Akademię wyniesione zostało, a to z prawem kreowania Doktorów filozofii i praw.

Bal dany w d. 9. t. m. w miescie cyrkułowém Rzeszowie na obchod uroczystości wyzdrowienia N. Pana przyniosł na wsparcie pogorzelców Jasielskich z dobrowolney składki stoiącego korpusu Oficerów i blisko miasta osiadłych obywateli, ślachty, 675 ZR. 34 kr. w W. W., które w pomienionym zamiarze użyte zostały.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Indyie Zachodnie.

Gazety Haytyckie z d. 16. Stycznia donoszą, że Parlament Haytycki otworzył swoie posiedzenia w d. 10. wspomnionego miesiąca. Między obecnymi tey uroczystości uważano Jeneralnego Konzula Francuzkiego i kilku Oficerów Francuzkiéy marynarki. Prezydent przybył o pierwszéy godzinie do sali i usiadłszy na krześle, miał mowę, w któréy ogłosił zupełne odrodzenie się Hayty przez uznanie niepodległości tego kraiu. Prezydent starał się okazać, iż postąpił mądrze, zezwoliwszy na ofiarę pieniężną, którą dokupiono się tego uznania. Prezydent Izb odpowiedział na mowę Prezydenta Rzeczpospolity w téy samey myśli, poczém Zgromadzenie rozeszło się przy odgłosie radości.

Pismo Telegraf Haytycki z d. 5. Lutego mówi co następuie: »Kilku znakomitych Obywateli podało Prezydentowi memoryiał, wystawiaiący korzyści, iakieby Hayty odniosła, gdyby część pożyczki potrzebney na zapłacenie Francuzkiego wynagrodzenia w samym kraiu była zaciągniona. Prezydent dał bardzo pomyślną odpowiedź. W istocie korzyści tego planu niemogą być zapoznane. Pierwsza pożyczka w Paryżu 30 mil. fr. (w kursie po 89) wyniosła tylko 24 mil., zatem przyniosła 6 mil. straty, która, ieżli Rząd bony owey pożyczki przed upływem przypadaiących w 25 latach terminów wypłaty nie wykupi, stanie się ciężarem kraiowi, i przy każdym z czterech pozostałych terminów wypłaty owego wynagrodzenia, tylko podobno w mnieyszey massie odnowić się może. Zapewnie w Anglii, Francyi Niemczech, w samey Ameryce północnéy niebędą ubiegać się w ofiarowaniu Hayty pieniędzy, ieżli nieuyrzą znacznych korzyści. Czemuż Haycianie nie maią się ubiegać o udział do ofiar, które Rząd widzi się być zmuszonym nieść dla dopełnienia swoiego zobowiązania się? Rewersa na długi któreby Rząd wydał, służyłyby im zawsze za fundusz rezerwowy, a procenta pozostaiąc w kraiu, powróciłyby obiegowi zwolna gotowe summy, które pożyczka z tegoż wyciągnąć mogła.«

Rząd Haytycki otworzył myśl swoię Francuzkiemu Konzulowi, iż życzy sobie, aby kray ten, tak w urzędowych iakoteż handlowych udzieleniach nie był St. Domingo lecz zawsze Hayty nazywany.

P. R. F. Torbecke podał w d. 29. Stycznia swoie listy wierzytelne iako Jeneralny Konzul wolnego anzeatyckiego miasta Bremy. Prezydent wydał zaraz stosowne rozporządzenie.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

W Londynie odebrano gazety Nowo-Yorkskie do końca Lutego. Takowe obeymuią zdanie sprawy Sekretarza skarbu Zjednoczonych Stanów względem działań kassy długi umarzaiącey. Podług tego, dług tey Rzeczpospolitéy, wynoszący 38 mil. dolarów, od którego opłaca po 6 procentu, zaspokoiony zostanie przed 1830. — Wspomnione gazety powtarzaią dawno iuż będące w obiegu wieści o zamierzaney wyprawie przeciwko wyspie Kubie, na którą Mexyk stawić chce 7500, a Kolumbiia 12500 ludzi.

Brazyliia.

Gwiazda podług gazety Brazylíyskiey z d. 23. Stycznia donosi, że Cesarz przyiął prośby Wice-Hrabiego Santo Amaro, Ministra Spraw Zewnętrznych i Wice-Hrabiego Barbaceny Ministra Skarbu o uwolnienie. Wice-Hrabia Imhambupe de Cirma mianowany Ministrem Spraw Zewnętrznych, i tymczasowie poruczone ma sobie Mini-

)(

sterstwo Skarbu, a Baron Lages został Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Powyższe wiadomości mówią także o maiącéy nastąpić podróży Cesarstwa Ichmość z nayst arszą córką, Xiężniczką Maryię da Gloria do Bahii, zkąd wpołowie Kwietnia powrócić mieli do Rio-de-Janeiro.

Woyska Brazyliyskie odnieść miały nieiakie korzyści nad powstańcami Bandy oryientalnéy.

Hiszpaniia.

Hrabia Solar de la Marguerite wręczył Królowi w d. 12. Marca swóy list wierzytelny, iako Królewsko-Sardyński nadzwyczayny Poseł i pełnomocny Minister,

---

Zaszłe niedawno kłótnie między woyskiem Szwaycarskiem a żołnierzami pułku iazdy Hiszpańskiey nie pociągły złych skutków, i spokoyność między mieszkańcami Madrytu a pułkami Szwaycarskiemi niebyła naruszoną.

Długa sprawa, wprowadzona przeciwko byłemu dowódcy guerrilasów Capape została nakoniec na stronę tego Oficera rozpoznaną. Ze 17 Członków, składaiących Sąd woienny, trzech głosowało na karę śmierci, sześciu na więzienie, zaś ośmiu oświadczyło iednomyślnie, że Jenerał Capape iest niewinnym, i że wniesione przeciwko onemuż oskarżenie, ni iego sławie, ni posunieniu na wyższe stopnie szkodzić nie może. To ostatnie zdanie przeważyło i bezwątpienia Sąd woienny ogłosi uwolnienie Jenerała. Pułkownik, Cerbery, który iak wiadomo, roku zeszłego wystąpił przeciwko Jenerałowi Pezzueli, byłemu Wice-Królowi Peruwiańskiemu, iako Oskarżyciel fiskalny, i sprawił, że ten Jenerał złożony został z urzędu Gubernatora Madrytu, przyczynił się wiele swoią wymową i zapałem do szczęśliwego rzeczy obrotu w sprawie Jenerała Capape.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Podług wiadomości z Londynu z d. 1. Kwietnia, papiery publiczne znowu były w dniu tym spadły. Nie spodziany powrót P. Kanninga z Bath, gdzie chciał zabawić podczas przerwy Parlamentu do Windsoru, dla rozmówienia się z Królem, i przybycie iego do Londynu; daléy wieść, że Rząd Mexykański niechciał ratyfikować zawartego z W. Brytaniią traktatu handlowego, i że odkryto spisek w Mexyku, maiący za cel pozabiiania wszystkich cudzoziemców, dały powodu do spadnienia papierów publicznych. Ustalone papiery otworzone 79 3/8, spadły na 79 1/2 a o godzinie 2 3/4 stały 79 1/2 5/8.

W Londynie i Paryżu rozeszła się wieść o śmierci Boliwara.

W sprawie tyczącéy się wprowadzenia obcych towarów iedwabnych do Anglii, połączonéy ściśle z historyią handlu, nieodrzeczy będzie udzielić czytelnikom naszym wyimku z pisma ulotnego, pod tytułem: »Uwagi nad handlem iedwabiu« (*Observations on the silk trade*) które wyszło w Londynie ku końcu roku zeszłego.

»Więcéy iak przez wiek i aż do téy pory nie było wolno wprowadzać obcych towarów iedwabnych do Anglii, i takowe dopiéro po piérwszym dniu Lipca r. b. będą mogły być wprowadzane, za opłatą 30 procentu od wartości. Aby osądzić można, czyli słuszna lub szkodliwa iest odmiana w przyiętéy zasadzie fundamentalnéy, potrzeba rzucić okiem na samę historyią fabryk iedwabiu.«

»Już w pietnastym wieku poczęto wyrabiać w Anglii materyie iedwabne. Tymczasem rękodzielnie iedwabiu postępowały zwolna i rozszerzenie się ich tylko z powiększeniem się bogactw kraiu mogło nastąpić. Tkacze iedwabne materyie wyrabiaiący (*silk throwsters*) stolicy, w r. 1562 założyli cech i takowy w r. 1629 został potwierdzony; rzemiosło ich niebawem tak wzrosło, iż wstęp do ustawy z roku 1666 mówi, że podówczas było czterdzieści tysięcy tkaczów mat. iedw. Godna uwagi, iż chociaż wprowadzanie towarów iedwabnych z obcych kraiów pod Rządem Jakuba I. i protektoratem Karola I. i Karola II. od czasu do czasu było zakazane, przecież zakaz ten nie był ściśle zachowywany i przywóz obcych towarów iedwabnych w ogólności prawie był wolny.«

Po cofnieniu edyktu w Nantes wydanego roku 1685. prawie 50,000 francuzkich wychodzców przybyło do Anglii, z których, tkacze ci, osiedli w Spitalfields (w Londynie) i ta to część miasta od tego czasu pozostała główną siedzibą angielskich iedwabnych rękodzielni. Podczas, gdy francuzcy wychodzcy przybyli do kraiu, bez przeszkody wprowadzano obce towary iedwabne do Anglii, i okazuie się z doniesień cłowych, że w latach 1685 — 1693 wprowadzono onych rocznie do kraiu w wartości 6 — 700,000 fun. szterl. Jednakowoż nie długo to trwało. W roku 1692 zbiegi francuzkie otrzymali patent, dozwalaiący onym iedynie wyrabiania materyy śklniących (*lustrings*) i *à la mode*, nayulubieńszych podówczas towarów iedwabnych. Nie przestaiąc na tém, do tego przywiedli, że w ro-

ku 1697 wydano Akt parlamentowy, zabraniaiący wprowadzać francuzkich i innych europeyskich iedwabnych towarów i zakaz ten rozciągniony został w roku 1701 także na wszystkie towary iedwabne z Indyiów i Chin wprowadzane.

Rok 1719 tworzy ważny rodział w historyi iedwabnych wyrobów Angielskich, ponieważ w tymże, nadano Sir Tomaszowi Lombe i iego bratu wyłączny przywiley na lat 14 na młyn do iedwabiu wystawiony w Derby. Takowy zbudowali oni podług wzoru sprowadzonego potaiemnie z Włoch a przeznaczony do przygotowania kręconego iedwabiu (organsin). Po upływie terminu tym przywileiem danego, Sir Tomasz Lombe podał do Parlamentu o przedłużenie takowego, odmówiono mu wprawdzie tego, iednakowoż przeznaczono mu summę 14,000 funt. szterl. w nagrodę za wprowadzenie do kraiu machiny, która stawiała nadzieię, iż w przyszłości niebędzie potrzeba sprowadzać z Włoch iedwabiu kręconego. Własnie te młyny do iedwabiu stały się przyczyną, że wyroby iedwabne aż dotąd więcey się nierozszerzyły. Zaprowadzono ie, aby nieopłacać wielkich podatków nałożonych na obcy iedwab kręcony a okoliczność, że użyto wielkich kapitałów na wystawienie onych, aż dotąd z wielkim skutkiem iako głowny powod przytaczano do utrzymywania wysokiey opłaty od obcych towarów iedwabnych.«

»Od tego czasu wyroby iedwabne czyniły zwolna postęp aż do roku 1785 czyli 1790, kiedy powszechne wprowadzenie materyy bawełnianych na suknie i sprzęty cios im zadały, po którym aże po wielu latach mogły się podnieść. — Zmiana w modzie tak szybko następowała, że w samem Spitalfieldzie w roku 1793 więcey iak 4000 warstatów było nieczynnych, ieszcze przed 7 laty wprzód zupełnie zaiętych, które 10,000 ludzi żywiły. W roku 1798, czyli 1800 wyroby iedwabne poczęły się znowu podnosić i w ostatnich 10—12 latach nadzwyczaynie się rozszerzyły. Do tego przyczynia się znacznie ułatwione wprowadzanie surowego iedwabiu z Indyy. W r. 1770 Kompaniia Wschodnio-Indyyska zaczęła w Bengalu wprowadzać sposobem włoskim przyrządzenie i kręcenie iedwabiu, co iednak z powodu niewiadomości i odrazy kraiowców dopiero po kilku leciech powszechnie przyiętem zostało. Ilość wprowadzanego surowego iedwabiu z Indyy czyniła przed rokiem 1770 blisko 100,000 fun. sam iedwab średniego gatunku, prawie trzecią część lub połowę wartał tyle, co włoski. W roku 1780 wynosił przywóz z Indyiów 200,000 fun., a w r. 1800 prawie 500,000. Od tego czasu powiększył się i w roku 1823 czynił więcey, iak 1,200,000 fun. i znacznie był lepszego gatunku od dawnieyszego. Zdanie Sprawy Wydziału Lordów o obcym handlu podaie cenę włoskiego iedwabiu na 13 do 26 szyl. za funt, nie licząc w to opłaty, a Bengalskiego na 12 do 25 szyl.; że zaś we Włoszech tylko raz na rok zbieraią iedwab, zaś w Indyiach w tym samym czasie bywa, dwa do trzech zbiorów, tedy należy spodziewać się, że znacznie spadnie cena iedwabiu indyyskiego, skoro użyć będzie można z Europy kapitałów do uprawy i wyrobiania tegoż.«

Oto iest następuiący urzędowy wykaz ilości surowego i kręconego iedwabiu, wprowadzonego do Anglii w roku 1825:

	sur: funtów:	kręco: funtów:
Z Niemiec	35,689	
» Holandyi	1	
» Flandryi	1,171	
» Francyi	396,355 1/2	1
» Portugalii	179	
» Hiszpanii	1,300 1/4	
» Gibraltaru	5784 1/4	
» Włoch	196,787 3/16	359,640 10/16
» Malty	381	
» Turcyi	203,059	
» W. E. Angiel.	44	
» podobnie obcey	——	
» Bengalu	1,218,661 11/16	
» Chin i Persyi	392,717	
	2,452,130 3/5	359,641 10/16

razem 2,811,772 3/16 funtów iedwabiu.

W roku bieżącym wynosił wywoż tylko 53,600 funtów, z czego 40,000 fu. wyszło do Irlandyi. Przywoż iedwabiu do Anglii w r. 1824 wynosił zaś 3,382,357 fu., z których 1,716,734 fun. weszło z Włoch, a 1,307,300 z Indyiów Wschodnich i Chin.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Zgromadzenie w wyższey Kanadzie uchwaliło prośbę do Króla, aby urząd sędziego w owey prowincyi tak był niezawisłym od Korony i Ludu, iak w Anglii; a to z powodu, że niedawno zaprowadzoną została na rozkaz Króla dla wyższey Kanady Rada wykonawcza, służąca do udzielania rady Gubernatorowi, i że pomiędzy imionami Członków znayduie się także imię wyższego Sędziego prowincyi.

Na wyspie Ś. Troycy wielka panuie radość, ponieważ na rozkaz z Anglii, wszelkie opłaty od tameczney żeglugi zniesione; korzyść, o którey

sadzono, że wraz z innemi nadana będzie tylko takim osadom, co się stósuią do życzeń Rządu względem handlu niewolnikami.

Poseł mianowany do Kolumbii, P. A. Cockburne Esqr., wypłynął na fregacie Król: Galatea z Plymouth do Kartageny.

Francyia.

W d. 4. Kwietnia zwiedzał Król stacyie jubileuszowe w różnych kościołach.

W Izbie Parów złożył Minister Skarbu proiekt do ustawy dotyczący się zamiany między miastem Avignon i dobrami narodowemi, przyięty w Izbie Deputowanych; poczém Izba słuchała Mowy pogrzebnéy Xięcia Gramont z powodu zmarłego d. 27. Lipca 1825 w Antillach Hrabiego Gramont d'Asté, i trudniła się dalszym rozbiorem ustawy o spadku. Xiążę Choiseul mówił przeciwko, Minister Skarbu za, a Xiążę Decazes o ustawie.

W d. 4. b. naradzała się daléy Izba nad ustawą o spadku. Xiążę Broglie mówił przeciwko, Margrabia Lally za, a Xiążę Bracas o ustawie. Narady te odłożono do następuiącego posiedzenia.

Izba Deputowanych rozpoczęła obrady o nowéy ustawie myta w d. 3. Kwietnia. P. Ricard (z Gard) oświadczył się przeciwko takowéy, szczególniéy względem przywozu wełny owczéy, pochodzącéy z okolic, które żadnych produktów Francyi nie zużywaią, i ztąd staią się dwa razy Francyi szkodliwemi. Zastrzegł ón sobie przełożyć kilka dodatków. P. St. Chamans usprawiedliwiał zasady, podług których Ministeryium wypracowało ustawę, iuż na dawnieyszych posiedzeniach wnoszoną, i rozwinął korzyści nowego traktatu żeglugi z Angliią, zapewniaiącego równe korzyści w obustronnych portach, podczas, gdy niegdy okręty Francuzkie płaciły w Anglii więcéy, iak Angielskie we Francyi. Oświadczył, iż się zgadza, ze wszystkiemi nowemi przepisami cła, wyiąwszy owego na obcą wełnę, iakie życzył sobie mieć podwyższone, po części, aby zapobiedź, by materyie bawełniane przez swą taniość nie wyrugowały powoli zupełnie z używania materyy lnianych, wełnianych i iedwabnych, szczególniéy na sprzęty, po części zaś, by dopomódź uprawie bawełny w osadach Francuzkich. P. Gillet mówił przeciwko proiektowi, iako środkowi prohibicyynemu, który pociąga za sobą repressaliia na wina francuzkie; P. Delacaze bronił takowego, ponieważ zarówno ochrania przemyśl, iak i handel. Dalsze rozprawy odłożono do dnia następuiącego.

Niemcy.

Gazeta w Karlsruhe wychodząca donosi pod d. 6. b. m.: »Dzisiay w nocy powrócił Rotmistrz Rotteberg z Taganrogu. Przez niego odebrał z naywiększą pociechą W. Xiązę i rodzina, iakoteż dostoyna Matka, zaspokaiaiącą wiadomość o zdrowiu Cesarzowéy Elżbiety, tak dalece, iż żadnéy iuż o Jéy drogie życie nie ma obawy. Podczas pobytu tegoż Oficera bawiła Monarchini ieszcze w Taganrogu, atoli przy końcu zeszłego miesiąca miała opuścić to miasto i udać się do Kaługi blisko Moskwy.«

Minister Stanu Spraw Wewnętrznych i Skarbu, Hrabia Armannsberg, w towarzystwie Radców Ministeryialnych i w obecności osób do galeryi centralnéy należących, Akademii sztuk kształcących i Towarzystwa sztuk, założył w d. 7. Kwietnia w Monachium uroczyście węgielny kamień do nowéy Pinakotheki (galeryi obrazów). Professor Schorn miał mowę, w końcu któréy rozległ się powszechny odgłos: »Niech żyie Król nasz Ludwik!«

Szwecyia i Norwegiia.

Pisma publiczne donoszą z Szwecyi z d. 24 Marca: »Rząd nasz wydał niedawno ważny wyrok względem lasów dębowych. Aby w przyszłości na potrzeby floty woiennéy nie zabrakło drzewa dębowego, rozporządzono, zakupić znaczne grunta stósownéy własności, do zasadzenia ich dębiną. Wyznaczono oraz nagrody od 1 do 20 talarów za każdy dąb na gróncie prywatnym rosnący i dobrze utrzymywany. Wszystkie dęby podług dawnych ustaw są własnością Korony, i to trwać będzie, dopóki nie będą mogły być użyte zasadzone lasy. — Tuteysza mennica przez nowo zaprowadzone machiny i inne ulepszenia rozpocząć może wybiianie pięknieyszéy monety z liczbą roku 1827. — Znany fabrykant Owen, który zaprowadził statki parowe w Szwecyi, wynalazł nową prassę drukarską; takowa różnić się ma w wielu częściach od prasy P. Koeniga w Wirchurgu. Otrzymał ón przywiley na lat dziesięć do przedawania téy prassy

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 14. Kwietnia. —

Xiążę Wellington w przeieździe z Petersburga, przybył w dniu wczorayszym o godzinie 6téy wieczorem do tuteyszéy Stolicy.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 16. Rozmaitości.)

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Piotra Pillera.